

EZ AZ A FÖLD...

Kóváry E. Péter a Magyar Napló Önképünk az ezredfordulón című sorozatában megjelent könyvéről

Vargha Balázs *Játsszunk a szóval!* könyvének tanúsága szerint egy ízben a lapárúsításhoz jól használhatónak bizonyult, ha a rikkancs azt kiabálta: *Izsák a megbélyegzett!* Ahhoz már meg kellett venni az újságot, hogy kiderüljön, Izsák egy ruhaanyag neve, amire ráütötték a bélyegzőt.

Óhatatlanul ez jutott az eszembe Kóváry E. Péter könyvének tartalomjegyzékét nézve. „*Futok a földem után*”, *Gádososi plakátháború*, *Egy válasz hétköznapjai*, *Az igazság (Nagy)révbe ért*, stb. Az egyes írások címei szellemesek, könnyedek, kicsit operettesek, amit jómagam inkább csak a könyv szűkebb, elsősorban a második felének világához tartozóan nem érzek zavarónak. Ott ugyanis a politika mozgásterének bemutatása sok mindent megenged. Hisz nálunk a politikai élet – talán annak analógiájára, ahogy a gyerek is a szülői példa által lesz valamilyen – a többpártrendszer egyes pártjaiként a korábbi, az egypártrendszer sajtóságos jeleit viseli magán, ami esetleírások esetén nehezen enged meg egy a mű átéléséhez, a problémák együttérzéséhez kellő hangot.

Viszont a könyv nagyobb részét kitevő írások a földről, a valaha földből élő emberről, és a földjével egy olyan időszakban kezdeni kényszerülő emberről szólnak, akit a helyzet átláthatatlansága miatt tanácstalanság, kiszolgáltatottság és a változástól való félelem jellemez. És ehhez a világhoz a könyv címe illik. Az *Ez az a föld...* Ehhez a néhány szóhoz ugyanis minden magyar ember fejében, a folytatásnak köszönhetően: *...melyen annyiszor Apánk vére folyt* – a közös múlt érzete keltődik fel. Amelynek felkeltésére ez a könyv is hivatott lesz – mert értő ember tollából származó láttelelet –, tehát hivatott lesz, ha történelemmé válik az ország rendszerváltozással megkezdődött időszakának első évtizede. Amely nem kevésbé tragikus és nem kevesebb ember számára gyötrelmes, mint bármelyik eddigi átalakulás. Mert az átalakulás maga akkor is embert próbáló, ha az irány, amelyikben történik, feltehetően emberért való. Ilyenkor kell elviselni – mindenkinnek magának – az épp-olyan létéből következő összes elégtelenségét, amely az adott helyzetben visszahúzza, s ilyenkor kell tudni elviselni, hogy a javakat ismét újraosztják, aminek mindig elviselhetetlen a módja, s mindig elviselhetetlen az igazságtalansága. Mert ez újraosztás egyben az alapját adja „az új világ”-nak, melyben épp az lesz, amelyik, a milliomos réteg, épp az, amelyik, a szegények világa, s persze épp az a – most minden eddigi közép-retegnél szegényebb – középréteg.

Ha a szerző a „felső világot” – melybe óhatatlanul beleértendő a politika világa is – illeti könnyed címekekkel, nem csik nehezemre. Ha a változást elszenvedőt, nem esik jól. Főleg azért érezném csak „*megbélyegzett Izsák*”-

szerűnek, mert a könyv maga – hisz különben nem is nevezhetném látteleletnek – a helyzetek teljes értéséről tanúskodó, s talán a családi háttérnek is köszönhetően – melyből a szerző saját családjáról való állapot-kép sorokat is felvillant – erős empátiás készségről is valló.

A könyvben szereplő szavak szerint: „...a rendszerváltásnak ...az egyik legsarkalatosabb, a lényegét a legmélyebben érintő törvénye... öldöklő vitákban alakult ...földtörvényből kárpótlási, majd részleges kárpótlási törvénnyé... Ettől a sok módosítástól lett a törvény olyan, amilyen.” S mindez nagyon lassan zajlott. Majd ezt követte egy előkészítetlen, körülményes végrehajtás.

Ez a fent. A lentért pedig – amelyről a könyv legjobb részei szólnak –, szintén a könyv szavai szerint így aggódik egy felelősséget ismerő ember: „Nagyon nem volna jó, ha ...a legvégén az emberek valamiféle tragédiaként élnék meg a demokratikus jogállam egyik alappilléreinek sok nehézséggel járó lerakását...” S hozzáteszem, aggodalma jogos.

Kóváry E. Péter írásai a magyar Alföld középső észak-dél sávjának és a Viharsaroknak a településeinek történetéről tudósítanak. Közgyűlési jegyzőkönyvei, falugyűlések szerkesztett anyagai mutatják, hogy a kiszolgáltatottság hogy adódhat az informátlanságból, s hogy ebből milyen könnyen jöhet a helyzet, amelyben az ember veszélyérzete kezd működni. Ha csak megtudni szeretnének emberek a técsz vezetésétől valamit, hogy: mit hogyan, mennyiért, ami nekik a döntésükhöz kellene, amit végre valahogy meg kellene hozniuk, s érdekekkel ütközik, hogy megtudják, hamar jut el a helyzet a sarokba szorítottottság – a vállalatnál semmivel nem kevésbé kínzó – érzésig. Mert mit tudja azt egy ember, ha felhívják a figyelmét, hogy csak valós dolgokat állítson, mert a rágalmazás büntetendő cselekmény, hogy ez csak módszer, ami arra való, hogy ne kérdezzen tovább. Féljen, és ne kérdezen. S mert persze ezek a helyzetek mégsem vállalat-helyzetek, adódik a lehetőség a meghátrálásra. S mert az ember, az informálódni akaró belátja, csak veszíthet, vissza akarja billenteni „elrontott” helyzetét, hűségnyilatkozatot tesz. Megalázkodik. Azt hiszem, nincs ennél szívet szorítóbb helyzet az életben. Főleg, hogy sokat megélt, idős emberekről szólnak ezek a történetek. Akiknek a föld még az, ami. Az élet. S most pedig csak becsapottak. Mert ahogy azt, mint ahogy mézcsmadzagként húzták el az orruk előtt, nem lehet használni. Mint akkor lehetett, már nem lehet. Már csak legfeljebb az életben maradáshoz. Legfeljebb. Egyik napról a másikra. A könyv írásainak idejében, a kilencvenes években. S hozzátehetem, ma is, 2002-ben. Az egyik napról a másikra bizonytalan-

ságában. Amiből a következő generáció, generációk már köszönik, nem is kérnek. Nem kérnek belőle.

Ma biztosan „Mebélyegzett Izsák” módjára lehetne csak olvasmánnyá tenni az országban ezt a könyvet. Ma, amikor az unoka nem tudja, hogy a nagypapa mikor élt, és mi volt a foglalkozása, ahogy ezt egy kolleganő a napokban fölemlítette. De hozzátehetem, hogy: és mi a helyzet az értelmiséggel. Hisz nagy része azt sem tudja, hogy mi zajlik az országban. S hogy mik a történések, amelyeket illetően kéne, hogy valamit képviseljen. Biztosan ezért nem tudjuk azt sem, hogy hol vannak Hunya, Gyomaendrőd, Gádoros, Dombegyház, Öcsöd, Kőtelek, Nagykőrű, Csataszög vagy Vezsény. Ahhoz, hogy újra tudjuk, legalább az értelmiségnek kötelező olvasmány kellene legyen Kőváry E. Péter könyve. De talán azt is mondhatom, hogy a Magyar Napló Önképünk az ezredfordulón könyvei. Hiszen az egykori, hasonló szerepet betöltő Magyarország felfedezése sorozat helyett, amely sajnálatos módon nem folytatja társadalomfeltáró tevékenységét, most ez a sorozat vette át érdemben a helyét.

ÖNKÉPÜNK AZ EZREDFORDULÓN SZOCIOGRÁFIA SOROZAT

Cs. Gergely Gizella: Asszonyi helytállás Székelyföldön
244 old., A/5-ös, kartonkötés, 1484 Ft
Székelydália hajdani lakosainak mindennapjait, szokásait mutatja be a szerző.

Pethő László: Araszolók
150 old., A/5-ös, kartonkötés, 1240 Ft
A járszági mindennapokat bemutató riportkötet a rendszerváltással egyidőben önállósuló újrakezdők problémáiról szól.

Szabó A. Ferenc: Az abortuszkérdés és a magyar társadalom századunkban
92 old., A/5-ös kartonkötés, 812 Ft
Az abortuszkérdéssel foglalkozó irodalom áttekintése, a vélemények értékelése a XIX. századtól napjainkig.

Ircsák Vilmos: Jaj, akinek nincs otthona
70 old., A/5-ös kartonkötés, 700 Ft
A két világháború, a németek 194 utáni kitelepítése, a Felvidékről elűzött magyarok betelepítése, a falu térszeresítése – vagyis maga a történelem a főszereplője e lírai hangulatú írásnak.

Balla D. Károly: Kisebbségi áramszünet a schengeni fal tövében
70 old., A/5-ös, kartonkötés, 784 Ft
Az író ebben a könyvében a kárpátaljai magyarság helyzetét elemzi.

KEDVES VERSMONDÓ BARÁTOM!

Üdvözöllek és köszöntelek, hogy 10 éves lettél.

Örülök, ha olvashatlak, mert erősítet a hitem, hogy jó úton járok. Gyakorta fájó lelkemet neked támaszthatom, és fájdalmam enyhül, fáradt testem kis időre megpihen, hogy új csatákat vívhasson. Te vagy az „őrző”, aki „vigyáz a strázsán”, aki „imád tücsköt, hegedűt”, aki átviszi a „szerelemet a túlsó partra”.

Már kicsi gyerekként szerettem a verset olvasni, mondani. Kamaszkorom óta életem meghatározó részévé vált a vers és az a kivételes öröm, amikor verset mondhattam, ahogy Latinovits fogalmaz, „mintha a világ egy pontján rendet csináltam volna”.

A szépség, a törvény katedrálisait nekünk is kötelességünk gyermekeinknek átadni. Mert szükségük van értő figyelmünkre, befogadó szeretetünkre, hogy megnyugvást, belső harmóniát és megértést találjanak e világban, mely számukra is elrendeltetett.

Megerősítesz, amikor arról írsz, hogy nem elég a világ, világkép kell. Elszórt tények halmozában eltévedünk. Egészen kell látnunk, folytonosan az összefüggéseket keresni. Szabad lehetek, mert önmagam és a világ megértése szabadabbá tehet, ahogy Weöres Sándor is írja:

„Az ember, akkor lesz ember,
ha átvilágítja mélyéig önmagát,
s a belső világosságából a külsőbe
sugarat bocsát.”

Új évezredünk elején egyre rémültebb a kérdés, hogy van-e a költészetnek létjoga? Civilizációnk válsága sajnos mára már „a legközönségesebb hétköznapi valóság”. A nyers anyagi erők minden eddigénél jobban uralják és pusztítják az emberiséget. És mégis kell, hogy legyen remény. És van is. Kifogyhatatlanok a megoldásra váró teendőink.

18 éve már, hogy első gyermekem megszületett. 18 éven át az estéink meghatározó részévé vált a mesélés, a verselés, az éneklés. Ma már a legkisebb, a 8 éves kislányom mesél nekem. A két gimnazista fiammal a világmindenségről beszélgetünk, vitatkozunk. Figyelnek és kérdeznek. Saját életünkhöz keresünk „recepteket”. Sok a bajunk, kevés a segítség, de legalább van társunk a szenvedésben.

Gyakorta segítettek, segítenek soraid, amelyben fölfedeztük, fölfedezzük saját magunkat, szorongásainkat, féltreimeinket. És átélve más szorongását, oldódott, oldódik a magunké. Verseid orvosság a lelkünknek, akár egy pohár tiszta víz, ha már nagyon szomjazunk.

Kedves versmondó barátom! Élj hát nagyon sokáig!

„ne tórd, hogy vénhedjünk sorra
léleekben szakállasodva”.

Székényesné Juhász Mária